

ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΙΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Γ. Ζ. ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΤ Δ Δ Ο Ν Ε Β Δ Ο Μ Α Δ Ι Α Ι Ο Ν
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΝ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ
Γ. ΣΠ. ΜΑΚΡΗΣ

Η ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ Η ΡΙΖΑΡΕΙΟΣ

Όχι μόνον προς τὸ πνεῦμα τῆς διαθήκης τοῦ ἀειμνήστου Ριζάρου σύμφωνος ἦτο ἡ κατάργησις τῶν ἑπτὰ τάξεων τῆς Ριζαρείου Σχολῆς καὶ ἡ ἐπαναφορὰ αὐτῆς εἰς τὰς πέντε τάξεις, ὡς ὀρίζει ὁ διαθήκης, ἀλλὰ περιπλέον ἦτο καὶ *προήσεως ἔργον*: πρῶτον διότι ἡ φρόνησις ἀπαιτεῖ τὰ σεβώμεθα τοῦς ὄρους, τοῦς ὁποίους οἱ ὑπ' ὄψιν εὐγενῶν καὶ ὑψηλῶν σκοπῶν διαθέτοντες τὴν περιουσίαν των ὀρίζουσι—καὶ δεύτερον διότι, ἂν μετεβάλετο ἡ Ριζαρείος ἐκκλησιαστικὴ σχολὴ εἰς Θεολογικὴν, κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, τότε ἡ τοῦ Πανεπιστημίου Θεολογικὴ Σχολή, ἂν μὴ καθίστατο περιττὴ ὅπως οὐκ ἦν ἡθελεν ἀφεθῆ ὅπως ἐπὶ μακρὸν ἀφέθη, εἰς μαρασμῶδη κατάστασιν, ἐνῶ τούναντίον καὶ αἱ ἔθνικαί παραδόσεις καὶ αἱ ἔθνικαί ἀνάγκαι ἀπαιτοῦσιν ἡ Πανεπιστημιακὴ Θεολογικὴ Σχολή μας νὰ ἴσταται πολὺ ὑψηλά, ὡς ἱερὸς ἔθνικὸς φάρος.

Ἔθνος, ὅπως τὸ Ἑλληνικόν, τὸ ὁποῖον ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος ἑρμηνεὺς καὶ διαδότης τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ ὁποῖου ὑπάρχουσι πρωτοτύπως γεγραμμένα τὰ Ἱερὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ Κείμενα ἔθνος ἐκ τοῦ ὁποῖου ἐπήγαγεν ἡ πρώτη θεολογικὴ συστηματοποίησης τῆς ἱερᾶς διδασκαλίας, καὶ τὸ ὁποῖον δύναται νὰ καυχᾶται ἐν τῇ ἱστορίᾳ διὰ τὰς μεγάλας Θεολογικὰς Σχολὰς τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας, εἰς τὰς ὁποίας ἐδίδαξαν οἱ Ὠριγένης καὶ οἱ Κλήμεντες, οἱ Κύριλλοι καὶ οἱ Χρυσόστομοι καὶ ὅλη ἡ χορεία τῶν μεγάλων Πατέρων καὶ τῶν μεγάλων Κατηχητῶν—θὰ ἦτο ἐγκλημα βεβαίως ἐσχάτης καθοσιώσεως ὄχι μόνον ἂν καθίστα περιττὴν τὴν μόνην Πανεπιστημιακὴν Σχο-

λὴν τῆς Θεολογίας του ἀλλὰ καὶ, ἂν ἐπὶ πλέον ἄφινεν αὐτὴν ἀνεφροντίδος τελειοποιήσεως καὶ ἐξυψώσεώς της.

Ὅταν εἰς τὰ ξένα Πανεπιστήμια, τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ἀγγλίας, ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ κατέχη τὴν πρώτην θέσιν καὶ τὴν ἀνωτάτην μεταξὺ τῶν ἄλλων Σχολῶν—καὶ δικαίως τῶ ὄντι—εἶναι αἰσχρὸς βέβαια καὶ ἐντοσπὴ εἰς τὸ Ὀρθόδοξον Ἑλληνικόν Ἔθνος ἡ Θεολογικὴ του Σχολὴ νὰ εἶναι ἀτελής καὶ ἀκατάρτιστος, ἀπλοῦς προλύτας διημιουργοῦσα καὶ σχεδὸν λησιμονημένη εἰς τὰς ὑπὲρ τῶν νομικῶν καὶ ἰατρῶν καὶ φιλολόγων μονομερεῖς φροντίδας, ἂν μὴ καὶ περιφρονημένη!

Τὸ ὑπέρτατον ἄρα καθῆκον τῆς Πολιτείας, ἂν μεριμνᾷ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Θεολογίας, εἶναι οὐχὶ νὰ καταστρατηγῇ τὸ πνεῦμα τῆς διαθήκης ἀειμνήστων διαθετῶν, ὅπερ μάλιστα εἶναι ἀκρίβεστάτα σύμφωνον πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ Ἔθνους καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ πρὸ παντὸς δεόντως καὶ σπουδαίως νὰ μεριμνήσῃ πρῶτον μὲν πῶς ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Σχολὴ νάποθῃ ὡς οἰόντε πληροτέρα καὶ ἡ ἐν αὐτῇ διδασκαλία τελειότερα, εἴτα δὲ πῶς καὶ ἡ Ριζαρείος Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ νὰ ἦναι πρὸς τὸν προορισμόν της, κατὰ τοῦς ὄρους τοῦ διαθέτου, συμφωνοτέρα.

Ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου, ἥτις εἶναι ἡ μόνη Ὀρθόδοξος Πανεπιστημιακὴ Σχολή, ἔρχονται καὶ Σέρβοι καὶ Ῥωμοῦνοι διὰ νὰ συμπληρώσωσι τὰς θεολογικὰς αὐτῶν σπουδὰς, προτιμῶντες ταύτην μᾶλλον παρὰ τὰς Πνευματικὰς Ἀκαδημίας καὶ τὰ Σεμινάρια τῆς Ῥωσσίας, κυρίως διότι εἶναι Πανεπιστημιακὴ Σχολή. Καὶ οἱ Σέρβοι καὶ οἱ Ῥωμοῦνοι, ἀπερχόμενοι εἰς τὰς Χώρας των, ἀναλαμβάνουσι συνήθως ἀξιώματα μεγάλα

καὶ ὑψηλὰ ἐν τῷ Κλήρῳ ἢ ἐν τῇ Θεολογίᾳ τῆς Πατρίδος των. Φαντασθῆτε δὲ πόσον ἠθελεν εἶσθαι τοῦτο συντελεστικὸν εἰς τὴν παγίωσιν φιλικωτέρων καὶ στενωτέρων δεσμῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἐθνους μετὰ τῶν ἄλλων ὁμοδόξων λαῶν καὶ πόσον ἅμα τιμητικὸν καὶ κολακευτικὸν διὰ τὴν ἔθνικὴν μας φιλοτιμίαν.

Ἀλλὰ διὰ νὰ ἐπαρκέσῃ ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ καὶ εἰς τὰς ἔθνικὰς ἡμῶν ἀνάγκας καὶ ἄλλους ἐκ ξένων χωρῶν σπουδαστὰς νὰ προσελκίῃ πρέπει πρὸ παντὸς νὰ συμπληρωθῇ καὶ τελειοποιηθῇ. Ἐδοῦναι σπουδαιότητας ἐν αὐτῇ μαθημάτων εἶναι κεναὶ πρὸς ζημίαν τῶν σπουδαστῶν καιριωτάτην. Ἡ Ἑβραϊκὴ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἀειμνήστου Παυλίδου, οὐδ' ἠκούσθη πλέον ἀπὸ τῆς Θεολογικῆς ἑδρας. Καὶ περιπλέον ἡ διδασκαλία κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον περιορίζεται εἰς μίαν καθ' ὑπαγόρευσιν καὶ γραφήν, ἥτις παρέχει εἰς τοῦς φοιτητὰς τετράδια ἐσφαλμένα, εἴτε ἐκ δυσηκείας τῶν σπουδαστῶν, εἴτε καὶ ἐκ τῆς ἐπιτροχάδην ὑπαγορεύσεως τῶν καθηγητῶν, καθ' ἣν μάλιστα δύνανται νὰ τοῦς ἐπικολουθήσωσιν οἱ φοιτηταί.

Ὅλα ταῦτα βεβαίως πρέπει νὰ συμπληρωθῶσι καὶ διορθωθῶσι κατὰ τὸ δυνατόν, καὶ ὁ κύκλος τῶν θεολογικῶν μαθημάτων νὰ γείνη πληρέστερος καὶ ἡ διδασκαλία ἐντελεστέρα. Οὕτω δὲ ὅταν ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ ἐξυψωθῇ εἰς τὸν ὑψηλὸν προορισμόν της, οἱ διδάκτορες της πλέον πρέπει νὰ ἦναι δικαίωματι οἱ καθηγηταὶ τῶν ἱερῶν καὶ οἱ ἀξιοὶ τῶν ὑψηλῶν ἀξιωμάτων τῆς Θεολογίας καὶ τοῦ Κλήρου. Οὕτω καὶ τὸ Ἔθνος θὰ ἔχῃ θεολόγους ἀξιους τῆς ὑψηλῆς Ἐπιστήμης καὶ ἀνωτάτους Κληρικοὺς ἀρτίως μεμορφωμένους διὰ τὰ ὑψηλὰ ὑπουργήματα τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἀκόμη ἡ φήμη τῆς Θεολογικῆς